



בתי המשפט

א 007765/05

בית משפט השלום חיפה

תאריך: 19/09/2007

בפני: כב' השופט דניאל פיש

בעניין: מוחמד נאטור תז. 056296650
 ע"י ב"כ עו"ד כיאלי נזיה
 התובע נגד

1. הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ
2. אסרף סמי תז. 022719728
3. מיתר, סוכנות לביטוח ופיננסים 2002 בע"מ ח.פ. 513220657

ע"י ב"כ עו"ד גנות מרדכי
 הנתבעים נגד

1. הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ
 2. צל מחשבים בע"מ ח.פ. 511965113
 הצדדים השלישיים ע"י ב"כ עו"ד ליאור חריש ואח' 2.

מיני-רציו:

* ביטוח – פוליסה – תוקפה

* ביטוח – חברת ביטוח – חובותיה

התובע ביטח את עסקו משך ארבע שנים בביטוח עסק באמצעות חברת הביטוח וסוכן הביטוח. בשנה החמישית לא חודשה פוליסת הביטוח. בסוף שנה זו שריפה כילתה חלקים גדולים של העסק. התובע דורש שהנתבעים ישלמו לו תגמולי ביטוח. שכן לטענתו, הוסכם מהשנה הראשונה על חידוש אוטומטי של הפוליסה.

בימ"ש השלום קיבל את התביעה ופסק כי:

על אף שלא הוכחה הוראת חידוש פוליסה אוטומטית, הוכח כי משך כל השנים שהעסק בוטח נהגה חברת הביטוח להזכיר לסוכן שיש לחדש את הפוליסה לקראת סיומו והסוכן בתורו נהג להודיע על כך לתובע המבוטח. נוהג זה יצר הסתמכות מצד התובע שתינתן לו הודעה אודות הצורך לחדש את הביטוח ויצר "הסכם אחר", במובן של סעיף 9(א) לחוק חוזה הביטוח, הסכם שכלל מחויבות נוספת של המבטחת כלפי המבוטח. אי מתן ההודעה בשנה החמישית מפאת תקלות פנימיות אצל הנתבעים חשף את התובע למצב בו נותר ללא ביטוח תקף, למרות שללא ספק היה מעוניין בו (ואין גם ספק שהנתבעים היו מעוניינים בהנפקת פוליסה חדשה). ההימנעות ממתן הודעה בשנה החמישית היוותה, בנסיבות, הפרה של ההסכם בין הצדדים המזכה את התובע בסעד בגין הפסדיו.

פסק דין

1. התובע, מוחמד נאטור, הגיש תובענה נגד שלושה נתבעים: הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ (להלן- חברת הביטוח), סמי אסרף, סוכן ביטוח (להלן- סוכן הביטוח) ומיתר סוכנות לביטוח ופיננסים (2002) בע"מ. התובע דורש שהנתבעים ישלמו לו תגמולי ביטוח בסכום של 106,880 ₪ לפיצוי נזקי שריפה שאירעה בעסקו.
2. נתבעת 3 הגישה הודעת צד שלישי נגד חברת הביטוח ונגד צל מחשבים בע"מ, חברה אשר מכרה לסוכן הביטוח תוכנה לניהול לקוחות. חברת הביטוח שלחה הודעות צד שלישי לסוכן הביטוח ולסוכנות הביטוח.
3. במהלך ההליך נמחקה ההודעה שנשלחה לצל מחשבים ובעניינה נותרה שאלת הוצאות המשפט בלבד.

גירסאות הצדדים

גירסת התובע

4. התובע הינו הבעלים של עסק של מצבעה לצביעת ריהוט הנמצא במבנה תעשייתי בשטח של 130 מ"ר בכפר יאסיף. הוא עובד בעסק כשמונה שנים. משך השנים רכש ביטוחים שונים באמצעות סוכן הביטוח. לטענתו, פוליסות הביטוח חודשו מדי שנה באופן אוטומאטי ללא התערבותו, "הסתמכתי על כך שבתחילת ההתקשרות עימו הסכמנו כי הוא יערוך עבורי ויחדש מדי שנה, ללא צורך בהתערבותי, את פוליסות הביטוח המוסכמות, בין יתר הביטוחים נמנה ביטוח לעסק ותכולתו הנקרא 'אלומה לבית העסק'". התובע ציין שהוא לא קיבל לידי את הפוליסות השונות וסמך על סוכן הביטוח בעניין זה, מה גם שלטענתו העברית שבפיו ברמה נמוכה. ניתנו הוראות קבע לתשלום הפרמיות עבור הביטוחים שלא שונו וחודשו אוטומאטית מדי שנה. התובע טען כי לא בדק באיזו חברה נערכו הפוליסות או את שיעור הפרמיות משך כל השנים משנת 1998. עובר לרכישת פוליסת הביטוח הראשונה ב-1998, ביקר סוכן הביטוח בעסק וביקש שהתובע ירכוש ציוד לכיבוי אש וכך עשה (אישור חברת רווח ציוד לכיבוי אש צורף כ-ת/1 לתצהיר התובע).

5. בלילה שבין 12.12.02 ל- 13.12.02 בשעה 00:30 אירעה שריפה בעסק. התובע הוזעק למקום והזעיק את מכבי האש. לציוד ולתכולה נגרם נזק כבד. התובע פנה לסוכן הביטוח והלה ביקש ממנו להזמין את השמאי יהושע סדן, שהתברר לתובע לאחר מכן שהוא שמאי של חברת הביטוח. סדן ערך חוות דעת בה קבע כי השריפה נגרמה כתוצאה מקצר חשמלי וקבע כי שווי הנזק הינו 73,928 ₪ (חוות הדעת צורפה כ-ת/2 לתצהיר). שכר טרחתו של השמאי בסך 4,361 ₪ שולם על ידי התובע.

6. משלב זה המתין התובע להעברת תגמולי הביטוח אליו. ברם התשלום נדחה בתואנות שונות על ידי סוכן הביטוח עד שקיבל תשובה שלילית לפיה "אין לעסק פוליסת ביטוח תקיפה למועד אירוע הנזק".
7. התובע אסף מסמכים שהיו במשרדו של אסרף ומצא כי העסק היה מבוטח בפוליסת "אלומה לבית עסק" בארבע תקופות, בין: 28.2.99 - 22.2.98, 29.2.00 - 1.3.99, 28.2.01 - 1.3.00, 28.2.02. התובע חזר וטען שמעולם לא נתן הוראת חידוש שנתית, אלא הוראה אחת בתחילת תקופת הביטוח הראשונה.
8. התובע טען כי, "אני ידעתי שכל הפוליסות מתחדשות אוטומאטית... שהנתבעת 1 נוקט [כך] בכל הפעולות הנדרשות לחידושן ללא התערבותי ומבחינתי זהו חידוש אוטומאטי, לרבות פוליסת הביטוח לעסק, אשר לא חודשה ומה גם שלא היתה סיבה לאי חידוש הפוליסה...". לאחר השריפה התברר לתובע כי ביטוח העסק נערך אצל הנתבעת 1 ואילו ביטוחים אחרים נערכו בחברות ביטוח אחרות. התובע טען שלא קיבל הודעה כלשהי שהפוליסה לעסק לא חודשה ולא היתה לו סיבה לחשוש מכך ועל כן יצרו הנתבעים מצג כלפיו של פוליסה תקפה. התובע ציין שלא דאג לביטוח חליפי לעסק מחמת המצגים שהוצגו לו על ידי הנתבעים כל השנים.
9. הפוליסה לא כללה ביטוח עבור המבנה. התובע הוסיף וטען שחוות הדעת לא זייקה באשר לחלוקת הנזקים למבנה ולציוד כיוון שציוד כגון תנור, מסננים, תא צבע, תקרת תא צבע, ששוויים 70,000 ₪ סווגו כחלק מהמבנה. בנוסף ציין התובע שכל העבודות שפורטו בחוות הדעת של השמאי בוצעו על ידו לצורך פעילות העסק וכי רק לגבי חלקן יש לו חשבוניות.
10. באשר לנזק, טען התובע לסכום כולל של 106,880 ₪: נזק ישיר על פי חוות הדעת של השמאי – 73,928 ₪; שכר טרחת שמאי בסך 4,361 ₪; הפסד ימי עבודה, עוגמת נפש והוצאות נלוות אחרות – 18,000 ₪ ובסך הכל – 96,289 ₪ (סכום זה שוערך ליום הגשת התביעה לסך של 106,883 ₪).
11. צורף תצהיר נוסף על ידי התובע.

גירסת חברת הביטוח

12. מטעם חברת הביטוח, נמסר תצהיר על ידי אתי וולך, חתמת בחברה. המצהירה לא חלקה על תקופות הביטוח שצויינו בתצהיר התובע אך ציינה כי, "בתום תקופת הביטוח, שהסתיימה ביום 28.2.02 לא נתקבלה אצל הנתבעת הוראת חידוש כלשהי לפוליסה, כך

שתוקפה של הפוליסה פקע, למעשה, בתום תקופת הביטוח, דהיינו – ביום 28.2.02, וממועד זה לא היה לתובע כיסוי ביטוחי כלשהו אצל הנתבעת". לא התקבלה אצל חברת הביטוח הוראת חידוש כלשהי מסוכן הביטוח אחרי תום תקופת הפוליסה האחרונה.

13. המצהירה ציינה כי למרות שאין זה מתפקידה של חברת הביטוח "לתזכר את הסוכנים לגבי פוליסות שתוקפן עומד לפקוע, נהגה הנתבעת, כשירות לסוכניה, לשים בתא הסוכן שבמשרדה מדי חודש רשימת חידושים לפוליסות שתוקפן עומד לפוג, ומנסיוני – כך נעשה, כדבר בשגרה, גם במקרה של הפוליסה נשוא התביעה." מדובר לטענת המצהירה בגיבוי לרישומים המתבצעים אצל הסוכנים לגבי מועדי חידוש פוליסות. לא נשמרו העתקים מהרשימות הללו.

14. המצהירה ציינה שמדובר בפוליסה שבמסגרתה בוטחה התכולה בעסק בלבד. כמו כן, נטען כי בעקבות ביקור סוקר עם קבלת בית העסק לביטוח נדרש התובע לשפר את המיגון, אולם הוא לא עשה כן. נטען כי אי קיום דרישות המיגון היווה סיכון אש מהותי. נטען עוד שתוקף הפוליסה מלכתחילה היה כפוף לקיום התנאים, שלא קוימו. יצוין כי התנאים הועלו בשנה הראשונה והמבטחת המשיכה ליטול תגמולי ביטוח מבלי שוידאה שאלה מבוצעים.

15. הוגשה גם חוות דעת על ידי הסוקר חנן אלטמן משנת 1998.

גירסת סוכן הביטוח

16. סוכן הביטוח טען שלא קיים הליך של חידוש אוטומטי בביטוח עסק באף חברת ביטוח. הוא תיאר את שיטת העבודה שלו מול חברת הביטוח "שלגבי כל מבוטח, כחודש ימים טרם תום תקופת הביטוח, היתה הפניקס בע"מ מוציאה לי הוראת חידוש. אני הייתי פונה עם ההוראה למבוטח, על פי דרישתו של המבוטח היינו מבצעים שינויים בפוליסה, אם היתה דרישה כזו ומבקשים מהחברה לחדש הפוליסה ... אם המבוטח לא היה מעוניין לחדש אנו היינו מודיעים לחברה." סוכן הביטוח הכחיש שאמר אי פעם לתובע שהפוליסה מתחדשת אוטומטית. הוא טען כי מדי שנה היה ניגש אליו או מתקשר ומקבל את אישורו לחידוש.

17. באשר לשנה בה לא חודשה הפוליסה אמר הסוכן כי, "הייתי אמור לקבל הוראת חידוש בערך בינואר 2002 או סמוך לכך. ככל הזכור לי באותה תקופה עברה הפניקס משרדים וגם נותנת השירות שלי בפניקס הוחלפה, היתה זו תקופה של כשלושה חודשים שהיה תפקוד לקוי בהפניקס...". הסוכן טען "שמאחר והפניקס לא שיגרו אלי הוראות חידוש, ואף לא פנו אלי ולא אמרו לי שלא הודעתי בכתב אם לחדש או לא לחדש – לא עליתי על כך שהכיסוי לא חודש."

18. הסוכן טען שכאמצעי ביטחון נוסף הוא רכש תוכנה שתאזכר לו חידושי פוליסה, ברם הדיסק הקשיח כשל אצלו באותה עת. בשל כשל בתוכנה שיוצרה על ידי חברת צל, הצד השלישי, לא כל הפוליסות נקלטו בה. הסוכן טען שנהג לשלוח פוליסות למבוטח וכי חלפו תשעה חודשים מאז תום הביטוח והתובע היה אמור לשים לב שאין לו פוליסה תקפה, הן מאחר ולא קיבל פוליסה והן מאחר ולא נגבו תשלומים בבנק. נטען עוד כי עד 2.2003 הוא עבד עם חברת הביטוח תחת שמו בלבד ומ- 2.2003 התחיל לעבוד באמצעות הנתבעת 3.

החקירות בבית המשפט

19. בחקירתו בבית המשפט טען השמאי שהתנור בנוי כחלק מהמבנה ועל כן נקבע בחוות דעתו שזה שייך למבנה (עמ' 5 לפרוטוקול).

20. בהמשך נחקרו מספר עדים שהזמינו ריהוט אצל התובע. לא מצאתי שעדויות אלו העלו או הורידו בעניין הנזקים ובעניין זה ניתן להסתפק בחוות הדעת שניתנה.

21. בחקירתו הנגדית המשיך לטעון התובע כי לא קיבל אף פעם הודעות חידוש מסוכן הביטוח וכי הפוליסה התחדשה אוטומטית (עמ' 11 לפרוטוקול). הוא אישר שהוא לא בדק אם הפרמיה נגבתה באמצעות הוראת קבע כל שנה (עמ' 12 לפרוטוקול). התובע העיד כי:

"ש... אתה חשבת שבשנת 2002 חודשה הפוליסה כמו בשנים הקודמות?
 ת. נכון. אני יודע שכל הזמן מתחדשת לבד. אני לא ידעתי, רק אחרי כמה חודשים אחרי שנשרף העסק.
 ...
 ת. כל הפוליסות מתחדשות כל שנה. אנחנו לא דברנו שזה יתחדש. אני הבנתי שזה מתחדש.
 ש. אתה לא בדקת בחשבון אם מעלים לך את הפרמיה?
 ת. לא בדקתי אף פעם. " (עמ' 16 לפרוטוקול).
 ...
 ש. שאלת את סמי אסרף למה אין ביטוח?
 ת. שאלתי אותו ואמר לי שזו טעות של הפקידה שלו שלא חידשה את זה". (עמ' 17 לפרוטוקול).

22. העדה מטעם חברת הביטוח אישרה כי התנור נמצא בתוך התכולה בפוליסה (נ/1 – 5 לתצהיר הנתבעת 1) (עמ' 18 לפרוטוקול). יצויין כי בין היתר מסיבה זו איני מקבל טענת חברת הביטוח שהתנור שייך למבנה ולא לתכולה. בנוסף, לא הובאה ראיה שלא היה מדובר במבנה תעשייתי רגיל לפני ההשקעות שנעשו על ידי התובע. הקביעה שהתנור הינו מבנה בגלל גודלו הינה קביעה סתמית ובלתי מבוססת שלא תואמת את הפוליסה.

23. העדה אישרה שאין לה אישור שנשלח טופס לגבי חידוש הפוליסה לסוכן (עמ' 20). כמו כן, היא לא הצליחה להסביר מדוע חוות הדעת של השמאי נעשתה על נייר פירמה של חברת הביטוח אם הוא לא פעל מטעמה (עמ' 20). היא גם לא היתה מסוגלת להראות שהפניקס מסרה למבוטח מסמך חתום המפרט את זכויות וחובות המבוטח בהתאם לסעיף 2 לחוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981 (עמ' 22 לפרוטוקול).
24. בנוסף, בחקירתה עלה כי טופס הוראת החידוש אינה חלק מהפוליסה (עמ' 23).
25. בחקירתו הנגדית ציין אסרף שהוא לא העביר את הוראת החידוש למבוטח כי היתה לו תקלה במחשב והוא לא קיבל הוראת חידוש אצלו. הוא אמר על כך "אני לא אומר שאני העברתי את הוראת החידוש למבוטח, היתה תקלה אצלי במחשב, לא קיבלתי את הוראת החידוש ואצלי זה לא עלה. אין זה תקין. אני מודה בזה. לא קבלתי את הוראת החידוש, בדרך כלל אני עושה הצלבה בין התוכנה שלי לבין הפניקס, לצערי התוכנה שלי מפספסת לפעמים וגם התוכנה של הפניקס מפספסת." (עמ' 28 לפרוטוקול).

דין

26. התובע ביטח את עסקו משך ארבע שנים בביטוח עסק באמצעות חברת הביטוח וסוכן הביטוח. בהתאם לסעיף 31 לחוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981, פעל הסוכן כשלוח של חברת הביטוח ביחסים מול המבוטח. בשנה החמישית לא חודשה פוליסת הביטוח. בסוף שנה זו שריפה כילתה חלקים גדולים של העסק.
27. איני מקבל את טענת התובע כי הוסכם מהשנה הראשונה על חידוש אוטומטי של הפוליסה. לעומת זאת, הוכח בפניי כי משך כל השנים שהעסק בוטח נהגה חברת הביטוח להזכיר לסוכן שיש לחדש את הפוליסה לקראת סיומו והסוכן בתורו נהג להודיע על כך לתובע המבוטח. נוהג זה יצר הסתמכות מצד התובע שתינתן לו הודעה אודות הצורך לחדש את הביטוח ויצר "הסכם אחר", במובן של סעיף 9(א) לחוק חוזה הביטוח, הסכם שכלל מחוייבות נוספת של המבטחת כלפי המבוטח. אי מתן ההודעה בשנה החמישית מפאת תקלות פנימיות אצל הנתבעים חשף את התובע למצב בו נותר ללא ביטוח תקף, למרות שללא ספק היה מעוניין בו (ואין גם ספק שהנתבעים היו מעוניינים בהנפקת פוליסה חדשה). ההימנעות ממתן הודעה בשנה החמישית היוותה, בנסיבות, הפרה של ההסכם בין הצדדים המזכה את התובע בסעד בגין הפסדיו.
28. באשר להיקף הנזק, הנני מקבל את חוות הדעת בשינוי הבא: את הסכומים בסך 20,990 ₪ בנוגע לתנור ומערכת החשמל אין לייחס למבנה ויש לראותם כמכוסים בפוליסה.

29. באותן שנים נתבעת 3 לא היתה קיימת ועל כן החיוב הינו כלפי הנתבע 2 בלבד. אשר על כן, הנני מחייב את הנתבעים 1 ו-2, יחד ולחוד, לשלם לתובע סך של 86,889 ₪ (64,528 ₪ + 4,361 ₪ + 18,000 ₪). לסכום זה יתווסף שכ"ט עו"ד בסך 8,600 ₪ בתוספת מע"מ כדין והחזר האגרה ששולמה כהוצאות.

30. לעניין ההוצאות בגין משלוח הודעת צד ג' בין הנתבעים 2-3 לבין צל מחשבים, הנני מחייב את הנתבעים 2-3, יחד ולחוד, לשלם לצל מחשבים שכ"ט עו"ד בסך 2,000 ₪ בתוספת מע"מ כדין.

המזכירות תמציא העתקים מפסק הדין לב"כ הצדדים.

דניאל פיש 54678313-7765/05

ניתן היום ז'
בתשרי, תשס"ח
(19 בספטמבר
2007) בהעדר
הצדדים. דניאל
פיש, שופט

קלדנית: שרה
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה